

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/385)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 924/1415

12 . VI . 1959

Türkiye Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Nafia Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise takdimi İcra Vekilleri Heyetince 9 . VI . 1959 tarihinde kararlaştırılan Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhasının, esbabı mucibesıyla birlikte, sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başvekil

A. Menderes

ESBABI MUCİBE

Asya ile Avrupa arasında müstesna bir coğrafi mevkide olan ve bu iki kıtanın en kısa hava yolu üzerinde bulunan yurdumuzun bu hususiyeti göz önüne alınarak gerek beynelmilel havayollarının yurdumuzdan geçmesini ve gerekse yurt içi hava seferlerinin kolaylığını temin maksadıyla 1946 yılında 4860 sayılı Kanunla gerekli meydan ve yardımcı radyo tesislerinin yapılması için senelik ödeme miktarı 5 000 000 lirayı geçmemek ve ertesi yıllara sâri olmak üzere 15 000 000 liraya kadar taahhüde girmek yetkisi Münakalât Vekâletine verilmiştir.

Bilâhara beynelmilel havacılığın süratle inkişafı ve Avrupa ile Asya'yı bağlayan havayolunun büyük önem kazanması yapım ve tesislerin maliyetinin pahalılaşması yüzünden 1947 yılında 5076 sayılı Kanunla bu yetki senelik ödeme miktarı 12 000 000 lirayı geçmemek üzere 43 000 000 liraya çıkarılmıştır.

Münakalât Vekâletince, bu kanunun verdiği yetkiye dayanılarak İstanbul, Ankara ve Adana meydanlarının Beynelmilel Sivil Havacılık Teşkilâtı ve standartlarına uygun olarak yardımcı tesisleriyle birlikte inşası ve yurt havacılığında kolaylık ve uçuş emniyetini temin için Afyon, Konya, Eskişehir, Erzurum, Elâzığ, Diyarbakır Hava meydanlarının radyo yardımcı tesislerinin yapılmasına karar verilmiş ve bu işlere gerekli radyo elektrik ve bina malzemesi için Westinghouse Şirketiyle 4 740 000 dolârlık meydan ve tesislerin proje ve mukavelelerinin tanzimi için de J. G. Whit'e Şirketiyle 1 425 450 dolârlık sözleşmeler akdedilmiştir.

1949 yılında 5367 sayılı Kanunla hava meydanlarının tevsi ve ıslahı ve yenilerinin yapılması ile Nafia Vekâleti vazifelendirilmiş ve 5076 sayılı Kanunla hava meydanlarının beynelmilel standartlara göre tevsi ve ıslahı için Münakalât Vekâletine verilen 43 milyon liralık yetki de Nafia Vekâletine devredilmiştir. 5843 sayılı Kanunla 65 milyon liraya çıkarılan bu salâhiyet 1954 malî yılı sonuna kadar tamamen sarf edilmek suretiyle;

- a) 23,9 milyon liraya mal olan 2 700 metre pist uzunluğunda beynelmilel Yeşilköy Hava Meydanı,
- b) 25,7 milyon liraya mal olan 2 750 metre pist uzunluğunda beynelmilel Esenboğa Hava Meydanı,
- c) Milletlerarası B - 2 sınıfına dâhil beynelmilel Adana Hava Meydanı,
- d) Yeşilköy, Esenboğa, Adana, İzmir, Afyon, Konya, Sivas, Erzurum, Elâzığ ve Diyarbakır Hava meydanları müstemilât binaları inşaatı ve elektronik tesisler montajı, ikmal edilmiş olup Trabzon Hava Meydanının kaplama işi de 1956 yılında bitirilerek meydan işletmeye açılmıştır.

Bilâhara yurdumuzun süratle kalkınması ve hava münakalesinin devamlı inkişafı neticesinde artan ihtiyaçları karşılamak üzere Samsun, Van, İzmir, Erzurum, Kars, İskenderun, Urfa, Gaziantep, Antalya ve Ağrı Hava meydanlarının inşası için 4 . I . 1957 gün ve 6213 sayılı Kanunla 65 milyon liralık yetki 110 milyon liraya çıkarılmıştır. Bu salâhiyete istinaden Samsun ve Van Hava meydanları inşaatına geçen yıllarda başlanmış olup Van Hava Meydanı ikmal edilmiş ve Samsun Hava Meydanının yapımına devam edilmektedir.

Ancak, uçuş trafiğinin süratle inkişafı karşısında hava meydanları inşaatına ait 6213 sayılı Kanuna dâhil program yeniden etüd edilmiş ve tadil edilmek zarureti hâsıl olmuştur.

Beynelmilel hava münakalesinde görülen süratli inkişafa muvazi olarak hava meydanları gündün güne tekâmül etmekte ve eski hava meydanları yeni uçuşların ihtiyaçlarını karşıyamamaktadır.

Tecrübeleri muvaffakiyetle yapılan jet motorlu dev yolcu uçakları, bugünkü 4 motorlu uçakların yerini 1960 senesinde tamamen alacaktır. Beynelmilel sefer yapan uçak şirketleri memleketimize yaptıkları müracaatlerde 1960 senesinde yukarıda mâruz uçakların iniş ve kalkışını temin edecek beynelmilel bir meydan yapılmadığı takdirde Avrupa ile Asya arasındaki transit yolunun memleketimizden değil, Atina ve Beyrut üzerinden geçirileceğini bildirmiş bulunmaktadırlar.

Memleketimizin ekonomik inkişafı bakımından ehemmiyeti malûm bulunan hava meydanlarımızın, Millî Emniyet bakımından da önemi büyüktür.

1959 senesinde mevcut imkânlar dâhilinde tahditli seferlere başlamış bulunan jet uçaklarına ilâveten en kısa zamanda kıtalararası seferler yapacak büyük jet uçaklarına iniş imkânlarını sağlayacak yeni Yeşilköy pist ve müstemilâtı ile Esenboğa, İzmir, Aydın, Bursa, İskenderun meydanlarının istimlâk ve inşâ bedellerini karşılamak üzere 6213 sayılı Kanunla verilen 110 milyon liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhütlere girişme salâhiyetininin 250 milyon liraya çıkarılması maksadiyle ilişik kanun lâyihası hazırlanmış bulunmaktadır.

Nafia Encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia Encümeni
Esas No. 1/385
Karar No. 9

15 . I . 1960

Yüksek Reisliğe

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun 1 nci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâyihası, encümenimizde ilgili vekâletler temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi :

Vekâlet temsilcilerinin verdikleri izahlara göre; son seneler zarfında hava seferlerinde ve uçakların bünyelerinde büyük değişmeler olduğu, süratlerinin ve tonajlarının arttığı, yolcu adedlerinin çoğaldığı bu yüzden beynelmilê durumda olan Yeşilköy ve Esenboğa Hava meydanlarındaki pistlerin uzunluğu ve kalınlığı ve diğer hususâtı, sürati çok ve tonajı fazla olan yolcu uçaklarının rahatça inip kalkmalarında müşkülât tevliedettiği bu yüzden beynelmilê hava seferleri yapan acentaların alâkahlara müracaat ederek kısa bir zamanda bu durumun düzeltilmesini istedikleri, aksi halde merkezi sıkletin Orta - Doğu memleketlerindeki hava meydanlarına intikal ettiriceklerini bildirmeleri üzerine, bunun yerinde bir talebolduğunu kabul eden Hükümetimizin sözü geçen her iki meydanlarında yaptırdığı tetkikat neticesinde Yeşilköy'e yeni bir pist ilâvesi icabettiği henüz yeni yapılmış olan Esenboğa'nın ise pistlerinin uzatılması ile iktifa edileceği kanaatine varıldığını Yeşilköy için 108 milyon, Esenboğa için ise 16 milyon liranın sarfını icabettirdiği tesbit olunmuş, diğer İzmir, Bursa Hava meydanlarının ıslahı Aydın ve İskenderun Hava meydanlarının inşasına zaruret olduğu beyan edilmiş daha önce 6213 sayılı Kanunla verilen 110 milyon lira ile yapılması Nafia ve Bütçe encümenince kararlaştırılan Gazianteb, Ağrı, Urfa ve Kars Hava meydanları ise tahsisat kifayetsizliği yüzünden yapılamadığı ve halen de istenilen 140 milyon lira ile bu işlerin tamamının ikmâline imkân bulunamadığı dermeyeran olunmuş, Kars Hava Meydanına ayrılan kontenjanın % 111, Gazianteb % 110, Ağrı %

76, Urfa % 70 ni kullandığını buna göre Gazianteb'le Kars kontenjanından fazlasına ihtiyaç gösterildiği ve keza Gazianteb Hava Meydanı için 1945 yılında bir milyon üç yüz bin metre kare sahayı halk bilâbedel Havayollarına hibe ettiğini, o günden bugüne programın başında olmasına rağmen yapılmadığını, buna rağmen yukarıda bahsedilen hava meydanlarının bugünün şartlarına ve imkânlarına göre yapılmasının zaruri olduğu bildirilmiş ayrıca 6213 sayılı Kanunda bulunmayan Bursa ve Aydın bu seferki tahsisat içerisinde mütalâa edildiği izah edilmiştir.

Uzun ve etraflı izahattan sonra encümen âzaları bu konular üzerinde noktai nazarlarını bildirmişler, diğer milletler gibi Türkiye'nin de hava seferlerine gereken önemin verilmesini yerinde olduğunun yeni yolcu uçaklarının sipariş edilmesini memnuniyetle karşıladıklarını yalnız daha önce hükümetçe teklif olunan Nafia ve Bütçe encümenlerinde kabul edilen Kars, Gazianteb, Ağrı ve Urfa Hava meydanlarını bu yerlerin hususiyetine rağmen ele alınmamış olmalarını, buna mukabil programda bulunmayan ve çok kısa mesafelerde Hava meydanları bulunan ve bunlardan istifade etmeleri mümkün olan Aydın'la halen beton pisti bulunan Bursa'nın diğer hava meydanlarına tercih olunmaları encümenin üzütüsünü mucibolmuştur.

Yapılan uzun incelemeler ve hesaplardan sonra istenilen 140 milyondan 124 milyonunu Yeşilköy ve Esenboğa meydanlarına ayrılmasıyla geriye kalacak olan 16 milyon lirayla da hükümetin yapmayı tasarladığı ve yukarıda adları belirtilen hava meydanlarının inşaa ve ikmâline encümenimiz imkân göremediğinden hizmetin ifasında hem hükümet ve hem de encümen zaruri gördüğünden 140 milyon liranın 210 milyon liraya çıkarılmasına ve hükümet teklifinde olduğu gibi 1960 yılındaki 30 milyon liralık ödemenin aynen kabulüne ve bundan sonraki senelerde kırkar milyon liralık ödeme yapılmasını uygun gör-

müş ise de Maliye temsilcisi Vekâlet olarak tahsisatın artırılmasına itirazı olmadığına, yalnız senelik ödeme miktarının otuzar milyon lira olarak kabulünü talebetmiş ise de encümenimiz böyle mühim meselelerin sürüncemede kalmaması ve beş senede ikmal için Maliye Vekâleti temsilcisinin teklifini uygun bulmamış ve neticede 110 milyon liralık eski tahsisata 210 milyon daha ilâvesiyle 320 milyon liraya çıkarılmasını uygun mütalâa etmiştir.

Ayrıca bundan sonraki inkişaf lar ve tekâmüller göz önünde tutularak Hava meydanlarının civarlarında uçakların inip kalkmalarına mâni olacak binalara müsaade edilmemesinde encümenimizce şayanı tavsiye görülmüştür.

Kanun lâyihasının 1 nci maddesi yukarıda izah edildiği ve hile tadilen diğer maddeleri ise aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe Encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Nafia Encümeni Reisi	M. M.	
Gazianteb	Artvin	
S. Kuranel	M. Bumin	
Kâtip		
Bilecik	Denizli	Erzurum
M. Erdem	B. Akşit	F. Taşkesenlioğlu
Gazianteb	Konya	Kütahya
C. San	O. Biboğlu	M. Diler
Niğde	Niğde	Rize
R. Gürsoy	V. Mengi	M. F. Mete

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No : 1/385

Karar No : 24

21 . I . 1960

Yüksek Reisliğe

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek olarak Nafia Vekâletince hazırlanan ve Yüksek Meclise arzı İcra Vekilleri Heyetince kararlaştırılan Başvekâletin 12.VI.1959 tarihli ve 71-924/1415 sayılı tezkeresiyle gönderilen kanun lâyihası Nafia Encümeni mazbatasıyla birlikte encümenimize havale edilmiş olmakla tetkik ve müzakere edildi.

Kanun lâyihası, esbabı mucibesinde de muhafassalan belirtildiği üzere 1959 senesinde seferlere başlamış olan jet uçaklarına ilâveten en kısa zamanda kıtalararası seferler yapacak büyük jet uçaklarına iniş imkânlarını sağlayacak yeni Yeşilköy pist ve müstemilâtı ile Esenboğa İzmir, Aydın, Bursa, İskenderun meydanlarının istimalâk ve inşa bedellerini karşılamak üzere 6213 sayılı Kanunla verilen 110 000 000 liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhüt salâhiyetinin 250 milyon liraya çıkarılmasını temin maksadıyla ihzar ve sevk edilmiş bulunmaktadır.

Lâyihayı bidâveten tetkik eden Nafia Encümeni program dâhilinde bulunan diğer hava meydanlarının da insası için, Hükümetçe 250 milyon lira olarak teklif edilmiş bulunan sâri

taahhüt salâhiyetinin 320 milyon liraya iblâğını kabul ve lâyihamın birinci maddesini bu esasa göre tadilen kabul etmiştir.

Lâyiha üzerinde encümenimizde cereyan eden müzakerelerde malî imkânlar göz önünde bulundurulmak suretiyle Hükümetçe istihâsal edilmek istenen sâri taahhüt yetkisinin bu malî imkânlar hududunu aşacak şekilde genişletilmesi mahzurlu telâkki edilmiş ve bu sebeple sâri taahhüt miktarının 250 milyon liraya rûâğı hakkındaki Hükümetin teklifi yerinde mütalâa edilerek maddelerin görüşülmesine geçilmiş ve kanun lâyihası Hükümetin teklifi ve hile aynen kabul edilmiştir.

Kanun lâyihası, Umumi Heyetin tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	Mazbata M.
Balıkesir	Muğla	İzmir
H. İmre	N. Özsan	B. Bilgin
Kâtip		
Diyarbakır		Afyon K.
M. H. Ünal		M. A. Ülgen
Ankara		Ankara
M. Akpınar		İ. Seçkin
İmzada bulunamadı	İmzada bulunamadı	
Antalya	Artvin	Artvin
K. Akmanlar	H. Çeltikcioğlu	Y. Gümüşel

Aydın N. Çelim	Balıkesir M. H. Timurtaş	Bolu S. Bilir	Kastamonu Nafia Encümeni mazbatasının müzakereye esas tutulmasını istediğimi arz ederim. M. İslamoğlu	Kayseri O Kavuncu
Bolu N. Tütüncüoğlu	Bursa H. Köymen	Çankırı F. Arkan	Kocaeli C. Tüzün	Konya H. Ölçmen
Çorum H. Bulgurlu	Çorum Y. Gürsel	Denizli M. Karasan	Maraş Muhallifim.	Konya H. Ölçmen
Diyarbakır H. Z. Tigrel	Diyarbakır H. Turgut	Edirne M. Sarol	E. Soysal	Nevşehir N. Önder
Erzincan R. Bayındır	Eskişehir M. Başkurt	Gaziantep E. Cenani	Süird B. Erden	Sinob Ö. Özen
İstanbul N. Kırşan	İstanbul M. Şellefyan	Kastamonu N. Batur	Tekirdağ Z. Erataman	Sakarya N. Kirişcioğlu
			Yozgad T. Alpay	Zonguldak T. Öktem

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası

MADDE 1. — Memleket içi ve dışı hava ulaştırmasının sağlanması maksadiyle yeniden meydan, pist, hangar, işletme binaları ve diğer zaruri ihtiyaçların yapılması, mevcutların genişletilmesi ve düzenlenmesi, bu meydanlara gerekli her türlü makina, teçhizat ve tesisat ve taşıtların satın alınması veya yaptırılması için 5843 sayılı Kanunun 1 nci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle verilen 110 milyon liralık sâri taahhüt salâhiyeti ödeme miktarı 1960 ve 1961 malî yılları için 30 ar milyon ve mütaakıp yıllar için 25 er milyon liraya geçmemek üzere 250 milyon liraya çıkarılmıştır.

NAFIA ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun 1 nci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası

MADDE 1. — Memleket içi ve dışı hava ulaştırmasının sağlanması maksadiyle yeniden meydan, pist, hangar, işletme binaları ve diğer zaruri ihtiyaçların yapılması, mevcutların genişletilmesi ve düzenlenmesi, bu meydanlara gerekli her türlü makina, teçhizat ve tesisat ve taşıtların satın alınması veya yaptırılması için 5843 sayılı Kanunun 1 nci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanunun 1 nci maddesiyle verilen 110 milyon liralık sâri taahhüt salâhiyeti ödeme miktarı 1960 yılı için 30 milyon lirayı ve mütaakıp yıllar için 40 ar milyon lirayı geçmemek üzere 320 milyon liraya çıkarılmıştır.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN TADİLİ

Devlet Hava Meydanları Umum Müdürlüğü ihtiyaçları için gelecek senelere sâri taahhütlere girişilmesi hakkındaki 5843 sayılı Kanunun birinci maddesini değiştiren 6213 sayılı Kanuna ek kanun lâiyhası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

III.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinde meriyete girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Nafia Vekilleri memurdur.

9 . VI . 1959

Başvekil

A. Menderes

Devlet Vekili

Devlet Vekili ve

Bas. - Yay. ve Turz. V. V.

A. Aker

Devlet Vekili ve

Münakalât V. V.

M. Kurbanoglu

Devlet Vekili ve

Çalışma V. V.

H. Şaman

Adliye Vekili

E. Budakoğlu

Milli Müdafaa Vekili

E. Menderes

Na. E.

MADDE 2. — Kanun lâyihasının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Kanun lâyihasının 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Dahiliye Vekili ve

Hariciye V. V.

N. Gedik

Hariciye Vekili

Maliye Vekili

H. Polatkan

Maarif Vekili

Nafia Vekili ve

Maarif V. V.

T. İleri

Ticaret Vekili

H. Erkmen

Sih. ve İç. Mua. Vekili

Dr. L. Kırdar

B. E.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Güm. ve İnh. Vekili

H. Hüsmen

Ziraat Vekili

N. Ökmen

Münakalât Vekili

Çalışma Vekili

Sanayi Vekili

Bas. - Yay. ve Turz. Vekili

İmar ve İskân Vekili

M. Berk

Koordinasyon Vekili ve

Sanayi V. V.

S. Ataman